

hoc Sacramentum esse unum unitate integratis, non indivisibilis. Scorus in 4. diff. 23. qu. unic. Mafri. diff. 22. Arsfdekin tom. 2. pag. 274. Tamb. tom. 2. l. 6.

APPENDIX XLIX.

Anomalia pietatis de hoc Sacramento.

Rima Anomalia est extendere hoc Sacramentum ad infantes. Circa hoc peccat Major in 4. d. 22. ad 2. ubi existimat, pueros rationis nondum capaces, argue adeo nondum confitentes, esse capaces Extreme Unctionis. Idem censuit Maldon. qu. 3. de Extrema Unctione.

Sed in contrarium est perpetuus usus Ecclesie; que non nisi personas rationis usus potentes, & peccandi capaces, inungit. Verba siquidem illa forma hujus Sacramenti indulget sibi Deus, quidquid peccasti non possum vera reddi in infantibus, qui rationis usu non possunt, & peccati sunt incapaces. Deinde hoc Sacramentum institutum est ad elevationem infirmi in agone extremo; & ad conferendam ei per specialia auxilia, rationationem in mortis articulo; quibus supererunt tentaciones, conforteturque vigor mentis oppresus per morbum, & affectus per anteriores culpas, debilitatus, non frangatur, atque succumbat. Que omnia cessant in infante, ob defectum usus rationis. Quae causa etiam est, ut qui perperuo fuerit amentes, aquiparant quod hoc infans; & aque ex illi pronuntiantur incapaces Extreme Unctionis. Tamecum aliud est de iis, qui aliquando fuerit sui compotes, & vel in gravi morbo delitiantur, vel ante morbum post aliquam mentis sanitatem incidunt in amicitiam. His quippe, usus Ecclesie fert impendiunctionem: quia tametsi in eo statu non sunt capaces actualis devotionis, & confortationis interne per auxilia vi Sacramenti subministrata; sunt tamen capaces gratiae, quia est alius primatus hujus Sacramenti effectus, quo non debet eos fraudare incapacitas, alterius item primatus, per accidentem interposita. Et sane posset contingere ut hoc Sacramentum in aliquo evem, prævia sola attritione, omissa invincibiliter contritione, & confessione, conferat primam gratiam hujusmodi perfonis, estergue eis ad salutem necessaria in talibus circumstantiis; que circa pueros nullo unquam rationis usu potitos, & circa amentes ab infancia locum non habent. Unde mirum non est, quid estis non adhibeatur hoc Sacramentum.

Secunda Anomalia est eorum, qui arctant hoc Sacramentum ad eos tantum, qui acte peccarunt: sic arcta Joan. Sancius d. 23. num. 18. Sed contrarium recte ita fuit Henricus lib. 3. cap. 11. n. 8. Suar. tom. 4. part. d. 42. fel. 2. num. 10. Dian. 3. part. tral. 4. resol. 18. Fillius. tral. 3. cap. 6. num. 108. Et videtur haberi ex verbis illis S. Jacobi de effectibus hujus Sacramenti. Si in peccatis fuerit remittentur ei. Unde colligi videatur sensum forme esse conditionalem, & exprimere vim gratiae Sacramentalis collata per hoc Sacramentum; potenter ad expellendam peccata, si inveniantur in subiecto inunctio: sicut in forma Poenitentia dicitur *absolvo te a peccatis tuis*, quanvis fuerint dimissi, & soluta per contritionem, vel anteriorum absolutionem; quia datur nova gratia, ex se solutiva peccati, nisi jam esset solutum. Et Baptismus, quanvis dicatur dari in remissionem peccatorum, quia confert gratiam peccatorum remissivam, tamen usque collatus est, qui numquam peccaverunt, nimirum B. V. juxta multorum sententiam, de qua Raym. in Dictionis Marianis par. 2. p. 26. num. 12. Sunt vero etiam illi insignes hujus Sacramenti fructus, præter remissionem peccati, ob quos par fuit illud posse conferti illi quoque, qui numquam peccaverunt; nempe preparatio, & dispositio melior ad gloriam, subministratio auxiliorum quibus anima, fastigente corpore, allegetur; Corporis item sublevatio, ac si expediatur, perianatio.

Tertia anomalia pietatis est eorum, qui volunt esse nexum, inter susceptionem Eucharistie, & Extreme Unctionis; atque adeo parvulum rationis capacem, & Confessionis Sacramentalis beneficium potenter, si nondum sit ea maturitate, quam reverentia Eucharistie debita depositit, negant debere inungi. Sunt in hac sententia Soto in 4. d. 23. qu. 2. art. 2. Lopez. 2. part. Instru. cap. 32. qu. 4. & alii quidam, quibus favere videatur antiquus ordo ministrandi morientibus Sacramenta.

Premittitur enim penitentia; subsequitur Eucharistia; & extremo loco adhibetur, incho: unde & extrema denominatur. Quam esse generalem, consuetudinem Ecclesie quando tempus, & infrae conditio id patitur, docet Rituale Pii Quinti. Alii teste Navarro in summa cap. 22. numer. 13. ad hujus Sacramenti susceptionem, depositunt pubertatem.

Verum neutra haec arcta est admittenda, sed etiam pax adhuc non sit pubes, dummodo rationis, & peccati capax; inquit etiam si sit puer, & præ extate non satius ad Eucharistiam matura, capace tamen penitentia, non communicari, inungendum est; si ex gravi morbo periclitetur de vita. Sunt in hac sententia quotquot docent agnum rationis uterum esse inungendum, quod tradit Toletus lib. 7. Instru. cap. 2. num. 7. Valent. tom. 4. diff. 8. quiesc. 2. part. 2. Diffrerit autem alii etiam puer non communiceat, si tamen sit capax penitentia volunt inungi. Ita Comodo in summa tractat de Extrema Unctione sub f. Zambranus de Extrem. Unction. sub. 1. cap. 7. num. 3. Graffis 2. part. decif. cap. 8. n. 16. & fusissimi Joan. Sanch. diff. 1. selecta a. 6.

Quarta Anomalia pietatis est nolle illud iterabile alio pacto. Hac sententia qua fuit olim Godfridi, Iovin. & aliorum, jam est damnata à Concilio Trident. sess. 14. cap. 3. de Extr. Unct. verbis illis (Quod si infirmi post susceptam hancunctionem, convaleverint, iterum hujus Sacramenti subdicio juvari poterunt, cum in aliud simile vita discrimerent incidentur.)

In his porro Conciliis verbis, si convaleverint iterum juvari poterint, infirmi videatur intra eundem morbum non posse abesse injurya efficacitatis Sacramenti semel collati, iterum collationem. Neque enim intra eundem morbum persona dici potest convalescere, quamvis ejusdem morbi varius possit esse status interdum deterior, alias minor. Cum ergo Concilium iterationem Unctionis Extreme, faciendo dunitaxat tradat, cum persona, qua ex morbo, in quo sita est, convaleverit, denud in gravem morbum incidunt periclitatur de vita; fatis significat, iterationem intra eundem morbum non esse admittendam. Et similiter Petrus Clun. lib. 5. epis. 7. in præclarâ disputatione pro iterabilitate Extreme Unctionis, nunquam meminit, nisi iterationis eum quis rursus infirmatur. Et ita Vasq. 3. part. d. 61. n. 16. Pro contraria tamen sententia, est antiqua praxis, quam urget Maldon. qu. 3. de Extrema Unctione. Idem docet Gul. Paris Ord. Prædic. dial. de Sacram. cap. de Extr. Unct. Suarez tom. 4. 3. part. d. 40. fel. 4. n. 6. Aegid. 3. part. d. 19. nu. 26. cum quibus admittendum est, non modo in variis, & media sanitate interruptis infirmitatibus, posse iterari unctionem extremam, de quo dubitare non licet, cum hoc diffrerit à Concilio tradatur; sed jam in eadem infirmitate; (quod Concilium nec expressit, nec negavit), si vatis sit eius status, ita ut septuies deveñiat ad ideam grave mortis periculum, non intratemperus omnino breve, posse iterari unctionem extremam; cum per se unius talis periculi ratio, & anterior virtus ex numericâ Sacramenti multiplicatione parari possit magno cum aegri levamine, & fructu spirituali.

DE ORDINE

Fusæ actum est in Examine Ordin. tom. 3. pag. 607. cap. 1.

DE MATRIMONIO.

CAPUT I.

De Sponsalibus.

3923 Sponsalia sunt, promissa deliberata, & mutua, signe sensibili expressa, fuuri matrimoni, inter personas iure habiles.

Hinc ad valorem. 1. Non sufficit propositorum, quia non inducit obligationem; sed requirit promissio: eid. nu. 1785. 2. Non sufficit, si unus promittat, alter purè acceptet. 3. Requiritur etas septennii, quia tunc præsumitur usus rationis, ut promissio sit voluntaria, & deliberata: v. n. 1689.

3926

De Sacramento Matrimonii. Cap. I.

287

3926 Si patens, aut curator contrahat sponsalia de futuro pro filio, aut filia præsente, & non contradicente, valida sunt sponsalia, nisi adit metus, quia ius accipit taciturnitatem pro expressione consensus: Si vero contrahat pro absente, tunc si filius, aut filia est pubes ut sponsalia sunt valida, opus est, ut consensit, seu ut illa, quando leit, expresse, vel tacite aliquo signo sufficiat ratificare. Si est impubes, valida sunt sponsalia signe ejus consensu inita; quando tamen est factus pubes, tenetur illa implere, non ex necessitate contractus, sed ex debito honestatis: v. n. 1979.

3927 Sponsalia valida obligant sub mortali, ut una pars contrahat matrimonium, quando ab altera requireverit, nisi preius sit terminus. Et qui recusat, potest cogi à Judeo etiam per censorias.

3928 Si quis dicat. Non ducam aliam, quan te, non sunt sponsalia; quia illa verba sunt vera, etiam si nullam ducat.

3929 Qui promisit simulat aliquam ducent, per se non tenet, ad metus, sed damnum inde ortum compensare. Si autem sub tali promissione puellam induxit ad copulam, tenetur eam ducent. Nisi illa effet longe inferioris conditionis, v. gr. si vir effet nobilis, illa agricultura filia; sed satisfactus dotando. Quod si illa sua disparitatis conscientia consensit in copulam, amissi jus ad domum, quia censor ipsa ultra decipi voluisse: vide num. 2143.

3930 Sponsalia posteriora contra priora, etiam si justata, aut copula acceptior, sunt invalida.

3931 Liberi, qui parentibus insciis contraherent sponsalia, etiam cum ipsis, qui imparis sunt conditionis, obligantur, nec a parentibus impediri possunt nisi magnum scandalum ex matrimonio timeretur, Diana p. 9. tractat. 7. resol. 71.

3932 Resiliens culpabiliter à sponsalibus, perdit suas arcivas, & tenet ad alterius partis reddendas, ad ad restringendum, quanti ejus intererat talem contractum impleri: v. n. 3928.

3933 Ubi Trident. Non est recepimus, sponsalia iure antiquo transfertur in matrimonium per quicunque externa maritali effectu exhibita; v. gr. per copulam; ubi vero Trid. est recepimus, hac signa non tenent, nec sunt licita, si sunt clandestina sine Parochio, & testibus: v. n. 542. & 1238.

3934 Habet tamen matrimonium clandestinum vim sponsalium validorum, ita ut teneantur matrimonium contrahere coram Parochio, & testibus, si contrahentes sint impubes, minime si sint pubes; quia Trident. sess. 24. cap. 1. de Marr. declarat omnino inabiles ad contrahendum clandestinæ contrahentes. Tambar. contra Averlam, qui vult, ex matrimonio clandestino etiam inter puberes resultare sponsalia valida. Clericatus cap. 141. num. 15.

3935 Ligati alicuius impedimento diriment non possunt validè sponsalia iniuste, nisi sub conditione dispensationis obtinende; & tunc ante dispensationem nullum valorem habent, nec publicam honestatem inducent; unde dispensatione obtenta, requiritur novus consensus ad sponsalia. Ex quo fit, quod si ante dispensationem contrahit qui cum alia, cumque nullum impedimentum habet, contrahere deberet cum hac secunda.

3936 Ad sponsalia non requiritur determinata forma, sed sufficit consensus utriusque expressis verbis, aut signis, juxta morem patris.

3937 Interdicti possunt validè inire sponsalia, non sic publicè excommunicati excommunicatione majori; qui tamen possunt validè matrimonium inire, sed illicite. Clericatus cit. n. 13.

3938 In sponsalibus apponi possunt conditions, que sunt honesta; non prohibita, nec matrimoniali libertatis repugnantes.

Unde non possunt apponi penæ, v. gr. ut qui pro missis non literetur, solvat gemman, centum aureos, &c. nec potest accipi pignus; quia repugnat libertati, ac proinde prohibita, c. Gemma de Sponsalibus.

Non sunt autem prohibita arrha, sed licite, si contrahentes non sint minores, sed excedant annum vigesimum quintum. Arrha sunt sponsalitia largitatis, que alio in sponsalibus traduntur in benevolentia suam, & matrimonii securitatem.

Possunt dari arrha ab uno tantum sposo, cum obligatione, ut si alter recusat adimplere sponsalia;

arrhas restituat, & ulterius carum valorem, vel etiam duplum, triplum, aut quadruplum, non ultra. l. fin. Cod. de Sponsalibus. Et tunc arrha, aut ejus valor restituui debet in conscientia à reculante absque legitima causa: duplum vero, triplum, aut quadruplum non debet ante sententiam Judicis. Ita Clericatus cap. 141. num. 6. & 7. num. 3922.

DISSOLVUNTUR SPONSALIA

Per otto casas.

3939 1. Per matrimonium validum cum altera initum: quod quidem, licet suppositis sponsalibus cum alia, sit injustum, & peccatum, est validum.

Matrimonium post sponsalia cum una, contractum cum alia, nequum extranea, verum etiam consanguinea. Sponza extra primum gradum, est validum, & sponsalia dissolvuntur, quia talis consanguinea est sponsa extranea; nam impedimentum publicum honestatis ex sponsalibus validis non extenditur, ex Trid. ultra primum gradum: v. n. 4113.

2. (Per multum remissionem prioris promissionis) si sponsi sint pubes: minime, si sint impubes, cap. de illis, & cap. A nobis, de sponsal. impub. v. numer. 2143.

3. (Per impedimentum dirimens superveniens).

4. Per enome crimen unius partis solvantur sponsalia ex parte innocentis; tale crimen est heresis, homicidium, furium grave, forniciatio; & hec quidem ante sponsalia ex parte sponsa commissa, si fuerint à sponsa ignorata. Immò si sponsa libertè patiatur ab altero tactus impudicos, oscula, & amplexus, potest sponsus resiliere: non potest autem sponsa resiliere, et si eadem sponsus exercet, nisi sit in illis valde enormiter notorius; quia actus illi in sponsa non ita redundant in dedecet sponsa, sicut vice versa redundare solet: v. n. 2149.

5. Si supervenit notabilis mutatio, que ab initio cognita à contrahendis sponsalibus deterruist, verbâ gratia, odium grave inter sponsos, insignis morum aperitas, periculum valde probabile, quod ex matrimonio sint oritura scandala, aut gravia odia inter parentes, etiam aliis amicos.

6. Si alterius partis debita detegantur, aut sponsa promisit datum præstare nequeat, vel sponsus cum magno sponsa incommodo incipiat vagari, aut sine ejus licentia ad longinas terras proficiat: quia tunc merito confetur iuri suo renunciare.

8. Dissolvuntur sponsalia etiam jurata per ingressum alterius in Religionem, aut per votum ingrediendi, aut Ordinis sacri susceptionem.

3940 Quando dictæ cause sunt manifestæ, possunt sponsalia dissolvi sine autoritate Judicis. Quod si sponsus cognitus suis iure resiliendi, nihilominus carnaliter cognovit sponsam, censetur tacite juri suo renunciasse, & sponsalia ratificasse.

3941 Si sponsa superveniat nova hereditas, ita ut sponsa si iam illi inequalis, non id est habet ius resiliendi, quia non est deceptus in conditione sponsa, in qua nulla est facta mutatio. Idem est de sponsa, si ipsi nova superveniat hereditas. Hec Arsfdekin in tom. 2. pag. 282. ex Busemb. tral. 6. c. 1. de sponsal.

3942 Sufficiat ad dissolvenda sponsalia timor ex redditione paternæ: Oris graveolentia vulgo notabilis puzza del furo, aut copula carnalis per vim illata sponsa: Clericatus cap. 141. quia licet sponsa non peccaverit, est tamen facta valde vilis, & affert sponso notabile dedecus: v. n. 4115.

3943 Ad judicem autem Ecclesiasticum spectat cognoscere, an causæ sint legitimæ ad dissolvenda sponsalia. Tales censentur, ubi de malo exitu timeantur: Clericatus cit. num. 19. ex cap. Ex his 11. de Sponsalibus. Quia Judeus Ecclesiasticus est Judeus competens, quando agitur de validitate, aut invaliditate, licet

Laicus

Laius sit Juxta competens, si agatur de executione. Clericatus cap. 141. num. 5.

3944 Sponsalia per subsequens matrimonium validum dissoluta, probabilis est non esse extinta, sed suspenda, ita ut mortua conjugi, teneatur, qui fidem fregit, ad sponsalia priora, si pars laeta velit nubere; ait Maistrus disp. 20. num. 82, & Brancatus contra Bonacum. & Tanc. ut in simili dicitur de eo, qui contraxit matrimonium cum voto simplici castitatis.

3945 Qui post sponsalia cum una, contrahit sponsalia cum alia, cum qua insuper haberet rem, teneat ducere primam, & ducere secundam, si hac erat virgo; aut si non virgo, eam publiciter dishonestate; nisi prima charitate mota suis sponsalibus cederet, ut vitam secundam duceret. Sanchez de Matrimonio. tit. 8. disp. 49. Diana part. 11. tract. 7. resolut. 70. quia priore sponsalia vir erat alteri mulieri adstriclus, & secunda mulier per copulam non acquisivit jus in rem alterius. Est contra Castropol. & Pontium apud Clericatum cit. num. 21. qui volunt, quod teneat ducere secundam, si hac erat inicia priorum sponsalium, idque ad reparandum nimium damnum secundam.

3946 At si moriatur prima, tunc habet locum secunda opinio, quod ad reparandum damnum teneat ducere secundam. Quod si cum hac secunda non habuit rem, non teneat eam ducere; quia posteriora sponsalia stantibus prioribus fuerunt invalida, & quod ab initio non subfuit, tractu temporis non convalevit. cap. Placez. de Convers. conjugas. Clericatus cit. num. 22.

3947 Qui post votum simplex castitatis defloravit puerilam sub promissione matrimonii, teneat ad votum, Rodriguez in sum. tom. 1. cap. 28. num. 11. Diana in sum. verb. Ingredi Religione num. 3. contra Leandrum de Matrim. tract. 9. disp. 2. quest. 5. quia huiusmodi promissio, aut sponsalia sunt contra ius a Deo iam acquisitum, adeoque iniqua, & invalida, sicut a pati, qui post promissionem conjugii, aut sponsalia, emitit votum simplex castitatis, teneat ad sponsalia, Villal. tract. 12. disp. 12. num. 9. Navare. Sanchez, Filiuc. contra Leandrum cit. quest. 6. quia votum est de re alteri promissa, nec Deus acceptat promissionem in praedictum tertii; ita a fortiori, si votum sit prius, standum est pro voto.

3948 Sponsalia ab initio invalida; & sponsalia ab initio valida, que postea mutuo confensu dissolvuntur, in hoe differunt, quod invalida non parvum impedimentum publica honestatis, bene vero validum: quod impedimentum durat etiam post dissolutionem mutuo confensu factam. Clericatus cap. 142. num. 12. v. num. 4115. & a num. 425.

Scotus in 4. disp. 28. quest. unic. lits. B. C. disp. 30. quest. 2. & Maistrus disp. 20. quest. 4. Leander tract. 9. disp. 1. & 2. Tanc. tom. 1. de Matrim. lib. 1. Tamb. tom. 2. lib. 8. tract. 3. Bulemb. & Clericatus cit.

C A P U T II.

De Matrimonio secundum se.

3949 M atrimonium est contractus, & describatur, quod sit Sacramentum inter baptismos, quo vir, & mulier sibi mutuo legitime corpora sua tradunt, ad perpetuam viue societatem, & remedium concupiscentiae.

3950 Hinc ad Matrimonium requiritur. 1. Mutuum confensu contrahentium de presenti ad differentiam sponsalium, ubi confensus est de futuro; & idem sponsalia contrahentur per verba de futuro: *Ducam te in uxorem, Ducam te in maritum*; Matrimonium per verba de presenti: *Duco, Jen vole te in uxorem, Duo, Jen vole te in maritum*.

2 Requiritur, quod confensus sit expressus per signa externa sufficientia, sive consistant in verbis, sive in alio signo, & sive sint immediatae per ipsos contrahentes, sive mediatae per procuratorem.

Si Parochus ex errore lingue dixit sponso an vellet ducere feminam, v. gr. Rosam in maritum, & sponsus affirmavit, validum est Matrimonium; quia (ut supponitur) jam ex circumstantiis apparet, quod voluntas Sponsi sit ducendi feminam in uxorem. Go. bat tom. 1. tract. 10. num. 394.

3 Quod talis confensus sit inter personas non legitime impeditus. Ex iure positivo requiritur aetas pubertatis, de qua in num. 1979. aliquin erit nullum.

4 Denique requiriunt presentia Parochi, & duorum testium, cum illis verbis: *Ego vos conjungo, &c.* alias enim matrimonium clandestinum, & novo iure Tridentini nullum; v. num. 1228. 3933.

3951 Ministri hujus Sacramenti sunt ipsi contrahentes; materia vero, & forma est coram mutuo confensu, hoc modo, quod materia, ex qua, & proxima, est mutuo confensus externis signis expressus, quatenus haber rationem traditionis corporum, forma vero est idem confensus, quatenus haber rationem acceptationis: materia remota sunt ipsa corpora contrahentes.

Effectus hujus Sacramenti est gratia sanctificans, videlicet augmentum gratiae; unde ipsi contrahentes debent esse in gratia, aliquin peccati mortaliter peccaverint; nisi prima charitate mota suis sponsalibus cederet, ut vitam secundam duceret. Sanchez de Matrimonio. tit. 8. disp. 49. Diana part. 11. tract. 7. resolut. 70. quia priore sponsalia vir erat alteri mulieri adstriclus, & secunda mulier per copulam non acquisivit jus in rem alterius. Est contra Castropol. & Pontium apud Clericatum cit. num. 21. qui volunt, quod teneat ducere secundam, si hac erat inicia priorum sponsalium, idque ad reparandum nimium damnum secundam.

3952 Matrimonium dicitur ratum, quando contractus est factus modo explicato, sed non est secuta copula. Dicitur consummatum quando est fecuta copula. Unde matrimonium ratum, & consummatum, non differunt essentialiter, & in ratione Sacramenti; sed accidentaliter penes copulam securum, vel non secundum.

3953 Certum est, validum esse matrimonium inter absentes per procuratorem initum: ex cap. fin. de Procur. in 6. quia matrimonium non fuit a Christo sacramentum à linea contractus; sed contractus ipse fuit elevatus ad linea sacramenta, seu ad confandam gratiam.

3954 In procuratoribus non requiriunt diversitas sexus, sed possunt esse duo viri, vel duas mulieres: quia non contrahunt nomine proprio.

Procuratori potest quis dare mandatum consentienti in eam, quam ipse procurator in uxorem mandantis elegerit. Clericatus cap. 141. num. 8.

3955 Procurator autem debet adamum servare tenorem mandati, ita ut si excedat, aut deficit, invalidum sit matrimonium.

3956 (Quid si expedito procurationis mandato) ait Clericatus cit. num. 9. (mandans revocet confensem, sed Procurator inclusus revocationis predictarum, contrahat matrimonium nomine ejusdem mandantis? Resp. Matrimonium esse nullum, quia in negotiis civilibus valent gesta per Procuratorem revocata quando revocatio nec Procuratori, nec parti nota est, leg. si mandatum, ff. mandari, tamen fecus est in matrimonio, & ratio diversitatis est, quia in temporalibus & mērē politicis Republica supplice potest confensem contrahentium, non autem in Sacramento matrimonii, de cuius essentia est, ut interveniar verus, & realis consensus conjugis, Tamb. d. cap. 4. §. 1. num. 5. 6. & 7.)

3957 Item, si expedito mandato, antequam Procurator contrahat, mandans fiat amens, tunc est asserere, quod matrimonium sit nullum, Diana part. 3. tract. 4. resolut. 240. Tambur. de Matrimon. tract. 4. cap. 4. a num. 11. Clericatus cap. 141. num. 11. quia deficit verus consensus realis. Sermo autem est de vera amentia; minimè de phrenesi ad tempus: haec namque ut recte advertunt relati Doctores) aequiparatur ebrietati, que hominem à statu humano non amovet.

3958 Et quamvis Tamburin. citat. §. 2. cum Castropol. teneat, posse matrimonium contrahiri per epistolam, qua Sponsus scribat sponsa, se eam ducere in uxorem; recte ait Clericatus cap. 142. numer. 12. hunc modum non esse practicandum; tum quia utriusque tunc confensu præstari debet coram Parochi, & testibus, ad quod non videatur sufficere epistola; quia quia hic modus est expositus fraudibus, & falsitati. Ita ille.

DE TRIBUS BONIS MATRIMONIIS.

3959 Ines primaria, seu bona ad substantiam matrimonii ex institutione Christi requirita, sunt tria, videlicet, Sacramennum, fides, & probatus; adde que, ut quis validè contrahat, necesse est, ut saltem implicitè intendat se obligare ad indissolubilitatem, seu perpetuitatem, ad fidem servandam conjugi, & ad pro-

De Sacramento Matrimonii. Cap. III. & IV.

Iem studiosè non impediendam per media illicita, sed

gratianer tam acceptandam, ac religiosè educandam, si evenias; ita ut, si omnem, aut unam tantum obliga-

tionem ex predictis tribus positivè excludat, v. grat. si

positivè habeat animum non se obligandi ad fidem ser-

vandam, aut ad bonum prolis, etiam per intentionem

mentem retentam, invalidum sit matrimonium ex defectu

confessus, qui est de substantia contractus. Scotus in

4. disp. 31. quest. unic. §. Ad questionem, lits. A. & E. vid. num. 2450.

3960 Si vero quis, dum matrimonium contrahit, ha-

bit intentionem faltem implicitam se obligandi ad pra-

fata tria bona, sed simul habuit animum talem promis-

cionem & obligationem non servandi, mortaliter pecca-

vit; sed validum est matrimonium. Exemplum: Puella

partuientium doloribus extertia, quando matrimonium

contrahit, habuit saltem implicitè animum se obligandi

ad bonum prolis, sed simul habuit intentionem hujus

modi obligationem non exequendi, sed impediendi; &

in effectu studiosè sumpsit medicinam sterilitatis induc-

tantem: peccavit quidem, sed validum est matrimonium.

Scotus citat. & disp. 30. quest. 2. art. 2. Div. Bonavent.

in 4. disp. 31. artic. 1. quest. 3. D. Thomas in 4. disp. 31.

quest. 1. art. 3. Tanc. tom. 1. lib. 2. disp. 29. a num. 4.

ad 7. Tamb. lib. 8. de Mar. 17. 4. cap. 2. §. 3. & cap. 5.

§. 8. Bulemb. lib. 6. tract. 6. cap. 2. dub. 1. n. 5. & Comm.

3961 Ratio est, quia intentio se obligandi ad sub-

stantia contractus, se tenet ex parte actus primi, &

inde ex essentia contractus: intentio vero obligationis

non exequendi, sicut & ipsa executio, se tenet ex parte

actus secundi; actus autem secundus accidit actus pri-

mo, & ideo ejus defectus non tollit, sed stat cum sub-

stantia contractus, ut in simili dixi de juramento, &

videtur nullum sit periculum.

3962 Hoc ratione plures Sancti validum matrimoniū inveniunt, & illibaram castitatem servaverunt, quoniam mutuum dominum corporum separari potest ab usu; pro quo omnino lege Scotum in 4. disp. 30. qu. 3. lits. D. ubi sati docte ostendit, quo pacto validum fuerit matrimonium B. Virginis cum S. Joseph, & inviolatum castitatis votum remanerit.

3963 Qui post factas denunciations, intra quatuor

mensē matrimonium non contrahit, non potest contrahere, nisi novas denunciations premitat arbitrio

Episcopi. Ex declar. Card. Fenech. de debito; quia in tra-

tem longum tempus, potuit impedimentum aliquod,

maxime affinitatis, de novo contrahi.

3964 Denunciations omittit, sine dispensatione Epis-

copi, est mortale, nisi omittatur sola tercia denuncia-

tionis, in casu quod nullum sit periculum.

3965 Caute, ob quas possunt Ordinarii dispensare,

ad duo genera reducuntur. 1. Si adit probabilis suspi-

cio, ne matrimonium malitiosè impediatur. Ex Trid.

Sess. 24. cap. 1. de reform.

2. Si immineat grave periculum

animi, corporis, vel famae ipsorum contrahentium, Clericatus cap. 144. num. 4. qui subdit:

(In specie autem a Canonifis solent notari sequen-

tes caute, videlicet. Primo, inequalitas contrahentium,

ubi nobilis dicit ignobilem, dives pauperem, senex ju-

venem. Si concubinarius in articulo mortis velit in uxo-

rem ducere concubinam ad legitimandam prolem; quo

caufo solus Parochus dispensare potest, si tempus non per-

mittat accessum ad Episcopum, vel Vicarium. Tertiò,

si puella sit tutor, qui malitiosè differat ejus ma-

trimonium. Quartò, si puella deforata sicut à spon-

so, quem timor sit, si differatur, eam amplius non esse

duetur. Quintò, si imminate tempus Adventus, vel

Quadragesima, dummodo malitiosè ei approximatum

non exitterit. Sextò, si matrimonium contrahendum sic

inter Magnates, de quorum nullo impedimento satis ma-

nifeste constat.)

3966 Validum est matrimonium contractum sub condi-

tione de future contingentia turpi, quae non sit contra

substantiam, seu tria bona matrimonii: v. gr. *Tu do te, & p. d. a. tu recipies*

tu recipies tu recipies tu recipies tu recipies tu recipies

tu recipies tu recipies tu recipies tu recipies tu recipies

tu recipies tu recipies tu recipies tu recipies tu recipies

tu recipies tu recipies tu recipies tu recipies tu recipies

tu recipies tu recipies tu recipies tu recipies tu recipies

tu recipies tu recipies tu recipies tu recipies tu recipies

tu recipies tu recipies tu recipies tu recipies tu recipies

tu recipies tu recipies tu recipies tu recipies tu recipies

tu recipies tu recipies tu recipies tu recipies tu recipies

tu recipies tu recipies tu recipies tu recipies tu recipies

tu recipies tu recipies tu recipies tu recipies tu recipies

tu recipies tu recipies tu recipies tu recipies tu recipies

tu recipies tu recipies tu recipies tu recipies tu recipies

tu recipies tu recipies tu recipies tu recipies tu recipies

tu recipies tu recipies tu recipies tu recipies tu recipies

tu recipies tu recipies tu recipies tu recipies tu recipies

tu recipies tu recipies tu recipies tu recipies tu recipies

tu recipies tu recipies tu recipies tu recipies tu recipies

tu recipies tu recipies tu recipies tu recipies tu recipies

tu recipies tu recipies tu recipies tu recipies tu recipies

tu recipies tu recipies tu recipies tu recipies tu recipies

tu recipies tu recipies tu recipies tu recipies tu recipies

tu recipies tu recipies tu recipies tu recipies tu recipies

tu recipies tu recipies tu recipies tu recipies tu recipies

tu recipies tu recipies tu recipies tu recipies tu recipies

tu recipies tu recipies tu recipies tu recipies tu recipies

tu recipies tu recipies tu recipies tu recipies tu recipies

tu recipies tu recipies tu recipies tu recipies tu recipies

tu recipies tu recipies tu recipies tu recipies tu recipies

tu recipies tu recipies tu recipies tu recipies tu recipies

tu recipies tu recipies tu recipies tu recipies tu recipies

tu recipies tu recipies tu recipies tu recipies tu recipies

tu recipies tu recipies tu recipies tu recipies tu recipies

tu recipies tu recipies tu recipies tu recipies tu recipies

tu recipies tu recipies tu recipies tu recipies tu recipies

tu recipies tu recipies tu recipies tu recipies tu recipies

tu recipies tu

3978 Tempore Adventus, Quadragesima & interdicti localis generalis, conjuges non sunt benedicendi: vid. num. 4410.

3979 Denique Tridentin. Sess. 24. cap. 10. decernit (Quod si quis Parochus, vel alius Sacerdos, sive Regularis, sive secularis, etiam si id libi ex privilegio, vel immemorabilis confuetudine licet, contendat; aleius Parochia Sponsos, sine illorum Parochi licentia, matrimonio coniungere, aut benedicere, ausus fuerit, ipso iure tamquam suspensus maneat, quamvis ab Ordinario eius Parochi, qui matrimonio interesse debebat, seu à quo beneficio suspensa erat, absolvatur.)

Unde à dicta suspensione potest nonnullis ab Episcopo absolviri.

Si Sacerdos de licentia Parochi alienum Parochium beneficiat, aut eis matrimonio assistat, ipse Sacerdos, & non Parochus suspensionem incurrit, Clericus cap. 123. num. 154. qui Concil. Trid. in absentia suspensionem infligit.

CAPUT V.

De impedimentis Matrimonii.

3980 Impedimenta sunt duplices generis, videlicet *Impedimenta tantum*, & *dirimentia*. Priora matrimonium illicitum reddunt, non invalidum. Posteriora vero illicitum, & invalidum.

IMPE DIENTIA SEX.

3981 Ecclesia veritum, nec non tempus feriarum, Atque catechismus, crimen, sponsalia, votum,

Impedimenta sunt, permittunt falsa reverentia.

1. Ecclesia veritum est prohibitorum Episcopi, aut Parochi, 2. Tempus feriarum, de quo in n. 2937. 3. Catechismus, Jure antiquo inter baptizandum, & eum tententem, seu pro eo respondentem in instructione fideli ante Januam Ecclesie, ostribetur quedam spiritualis imperfectione cognitus; sed hodie hoc impedimentum est sublatum per Trid. sess. 24. cap. 2. vid. n. 3003.

4. Sponsalia contracta cum una impedit matrimonium cum aliis, nisi prius rite sint dissoluta.

5. Votum simplex castitatis impedit matrimonium; & qui cum eo contrahit, peccat, & impeditur à partitione debiti: ut infra in 4264. de impedit actu conjugalis ex votu. Et licet dispensetur ad petendum debitum, mortua uxori, semper remaneat allatum impedimentum in ordine ad aliam; nam votum per sublequens matrimonium suspenditur, non extinguitur.

6. Crimen: crimina impeditia sunt septem.

Incestus, rapta sposa, mors mulieris, Suffragio propria fabulis, mors, presbyteries, Vel si panitia solemniter, aut Monialem.

Accipiunt, prohibent hec conjugium sociandum, Incepsus cum consanguinitate conjugis, aut cum propriis, non solum contrahunt impedimentum dirimenti cum illis personis, erga quas ora est affinitas ex copula, sed etiam (si incepsus sit publicus) in penam impediuntur nubere cum omni alia persona mundi; sic Rapiens sponsam alienam, nec cum ea, nec cum alia licet contrahere potest; Occidens propriam uxorem, impeditur ducere aliam. Sufficiens in Baptismo, aut Confirmatione propriam praecepit, malo animo ad finem contrahendi cognitionem spiritualem cum propria uxore, & sic eam privandi jure petendi debitum, in penam: mortua uxori, non potest licet aliam dicere. Homicida Sacerdos in foro contentioso convictus impeditur à nubendo. Penitentia publica impedit, dum durat. Qui scienter cum Moniali professa matrimonium contrahit, nudem invalidum cum ea contrahit, sed etiam in penam delicti impeditur à quibondo cum omni alia muliere.

3982 Ad hæc impedimenta crimipum potest Episcopus dispensare. At communis opinio est, ea esse per non usum sublatum, ac proinde dispensatione non indigere, nec cum his contrahentes peccate mortaliter. Busemb. lib. 6. tr. 6. c. 3. dub. 1. Leand. de Matri. tr. 9. disp. 23. §. 12. 9. 2. Sanch. Coninch. & alii apud Mafr. disp. 25. q. 5. art. 1.

3983 Quidam quatuor impedimenta, que hodie sunt in usu,

Vetitum: tempus feriarum, sponsalia, votum, & Potest Episcopus dispensare in 1. Si prohibitor sit aliquis, aut Parochio sibi inferiori, & in 2. modo dicto in num. 2937. Non potest in sponsalibus, quia est in prejudicium alterius sponsi. Nec in voto absoluto, & perfecto castitatis, aut Religionis, quia est reservatum Pontifici.

Q U A E R E S I L

3984 Puella vovis Religionem, & Virginitatem, ut ob affectum dovit Monasterium non reperiit: An possit nubere?

Respond. Vel vovit Virginitatem, seu castitatem dependenter à Religione, vel independenter: Si independenter, non potest nubere sed tenetur ad castitatem: Si dependenter, potest nubere, & non tenetur ad castitatem: huiusmodi est. 1. Si vovit Religionem, ut illam non vovisset; si non speraverit se recipiendam in Religionem, & ibi perseveravimus; tunc, inquit, cadente voto Religionis, cadit voto castitatis.

3985 In dubio, an votum castitatis sit dependens a voto Religionis, standum est pro libertate, quod sit dependens, iuxta dicta de voto, numer. 1902. Gobat tom. 3. de voto num. 304.

3986 Juvenis vehementer carnis vexatus, & frequenter cadens, quoniam aduersitas corporis sibi utiliores, votum castitatis emise, quod sepe videt: An hoc votum sit invalidum?

C Ausum proponit Gobat tom. 3. de voto n. 268.

1. Ecclesia veritum est prohibitorum Episcopi, aut Parochi, 2. Tempus feriarum, de quo in n. 2937. 3. Catechismus, Jure antiquo inter baptizandum, & eum tententem, seu pro eo respondentem in instructione fideli ante Januam Ecclesie, ostribetur quedam spiritualis imperfectione cognitus; sed hodie hoc impedimentum est sublatum per Trid. sess. 24. cap. 2. vid. n. 3003.

4. Sponsalia contracta cum una impedit matrimonium cum aliis, nisi prius rite sint dissoluta.

5. Votum simplex castitatis impedit matrimonium; & qui cum eo contrahit, peccat, & impeditur à partitione debiti: ut infra in 4264. de impedit actu conjugalis ex votu.

Et licet dispensetur ad petendum debitum,

mortua uxori, semper remaneat allatum impedimentum in ordine ad aliam; nam votum per suble-

quens matrimonium suspenditur, non extinguitur.

6. Crimen: crimina impeditia sunt septem.

Incestus, rapta sposa, mors mulieris, Suffragio propria fabulis, mors, presbyteries,

Vel si panitia solemniter, aut Monialem.

Accipiunt, prohibent hec conjugium sociandum,

Incepsus cum consanguinitate conjugis, aut cum propriis, non solum contrahunt impedimentum dirimenti cum illis personis, erga quas ora est affinitas ex copula, sed etiam (si incepsus sit publicus) in penam impediuntur nubere cum omni alia persona mundi;

sic Rapiens sponsam alienam, nec cum ea, nec cum alia licet contrahere potest; Occidens propriam uxorem,

impeditur ducere aliam. Sufficiens in Baptismo, aut Confirmatione propriam præcepit, malo animo ad finem contrahendi cognitionem spiritualem cum propria uxore, & sic eam privandi jure petendi debitum, in penam:

mortua uxori, non potest licet aliam dicere. Homicida Sacerdos in foro contentioso convictus impeditur à nubendo. Penitentia publica impedit, dum durat.

Qui scienter cum Moniali professa matrimonium contrahit, nudem invalidum cum ea contrahit, sed etiam in penam delicti impeditur à quibondo cum omni alia muliere.

3982 Ad hæc impedimenta crimipum potest Episcopus dispensare. At communis opinio est, ea esse per non usum sublatum, ac proinde dispensatione non indigere, nec cum his contrahentes peccate mortaliter. Busemb. lib. 6. tr. 6. c. 3. dub. 1. Leand. de Matri. tr. 9. disp. 23. §. 12. 9. 2. Sanch. Coninch. & alii apud Mafr. disp. 25. q. 5. art. 1.

3983 Quidam quatuor impedimenta, que hodie sunt in usu,

SECUNDUS

3990 An conjugans posse vovere se non petiturum debitum, & postea concubere in eodem loco?

Respond. Stephan. à S. Paulo, & Franc. Boni spec. apud Gobat cit. Tale voto valere solum pro ea parte, qua vovens potest licet vitare occasiones proximas illud infringentes; nam qui vovit unum, vovit virtualiter alio.

De Sacramento Matrimonii. Cap. V.

291

alicerum, ut potest ab eo inseparabile. Unde si ille cognoscit, cubitum in eodem loco esse sibi periculum proximum labendi in peccata luxurie, si non petat; & non potest licet non concubere; quia conjux non consentit, sed vult concubere: tunc voto pro ea parte est nullum, sicut voto de non concubendo; adeoque tunc voto de non perendo debitum non obligat, quia à debito petitione sine peccato abstine non potest; tunc namque vel deberet negare cubitum in eodem loco, quod sine peccato negare non potest, conjugi illum volente; sicut sine peccato redditum debiti negare non potest conjugi illum volente, vel deberet concubere, & sic se exponet periculum proximo labendi in peccata luxurie; quod patiter sine peccato facere non potest.

Ita fere discutunt.

QUO AD CASUM AUTEM PRINCIPALEM DE JUVENE,

3991 Communior sententia docet, voto castitatis, Religionis, non nubendi, ab eo sub allatis circumstantiis emulsum esse validum. Leander de voto trah. 1. disp. 13. quæst. 6. Suarez, & alii: quia tota illa difficultas provenit ex sola dispositione subiecti, cooperante libera voluntate ejus, minime ex parte materie voti; fidelis autem Deus est (ait Apost. ad Corinth. 10.) qui non patietur vos tentari supra id, quod potestis; sed faciet etiam cum tentatione provenient, ut possitis sustinere. Et eidem Apost. roganti à vehementibus stolidis carnis liberari, non induxit Deus, sed respondit: 2. ad Corinth. 12. Sufficit tibi gratia mea;

nam virtus in infirmitate perficitur.

3992 Quod si ita non esset, nulla esset professio emulsa ab eo, qui erat tentationibus vehementer vexatus: Et obligare definetur, si talis vexatio de novo contingat Religioso ita dispositio, ut sub ea professioem non emulsetur; & sic spoliarentur Religiosorum claustra; quod nemo dicit.

3993 Talis igitur difficultas dat cauam ad dispensationem pertendant.

3994 Gobat autem addit, aliam opinionem non exceptam; & properat (air) si juveni illi offeratur matrimonium, quod recusat non potest sine prudenti timore se alium aptum brevi non repertum, illud non negare sine dispensatione, dummodo contrahere cum animo illum quamprimum petendi, saltem ad cautelam. Ita Gobat citat.

IMPEDIMENTA DIRIMENTIA

3995 Ante Trid. erant duodecim, Trident. addidit alio duo, & sunt Rosaria & absentia Parochi & auctorum testium; adeoque modis sunt quatuordecim, his expressa verbis:

Error, conditio, votum, cognitio, crimen, Culus disparitus, vis, ordo, ligamen, honestas. Si sis affinis, si foris coire negabis.

Si Parochi, & duplice deinde praefactio testis, Raptave sis mulier, nec parti redita tue.

Hac facienda verant connubia, facta retrahant:

vid. num. 338.

3996 Quinque sunt inducta jure naturæ, & sunt, Error, impunitia perpetua, consanguinitas in primo gradu linea recta, puta matris cum filio, pater cum filia, vis, & ligamen, quae sunt dispensabiles, & locum habent in matrimonio infidelium. Reliqua sunt inducta jure Ecclesiastico, adeoque sunt dispensabiles à summo Pontifice, & locum non habent in matrimonio infidelium; quia jurisdictione Ecclesia, ejusque legibus non subjiciuntur; v. de Imped. Cognat. num. 4042.

L. E R R O R E

3997 Est duplex: In substantia persone, & in qualitate persone. In substantia persone, cum quis putans ducere aliquam, ducit aliam, v. gr. putans ducere Catharinam, ducit Rosam. In qualitate persona, cum quis ducit eam personam, quam putat, sed non sub ea qualitate, quam ea putat habere, v. gr. putans ducere Catharinam, Virginem, pulchram, divitem, &c. ducit Catharinam non Virginem, deformem, pauperem, &c.

Examen Ecclesiast.

4000 Petrus videns duas sorores, unam

indutam veste alba, alteram rubra, intendit, & con-

venit cum eam patre ducere illam, quam videt tunc

indutam veste alba: Pater autem, quando faciens

est contractus, substituit alteram, cam inducit veste alba, cum quo errore Petrus cum ea contrahit: tunc

matrimonium est invalidum, quia qualitas illa, in qua errat, stante circumstantia qua Petrus videns duas, ele-

git unam, per eam qualitatem designata, tenebitur in substantiam personæ.

4001 Exemplum: Petrus videns duas sorores, unam

indutam veste alba, alteram rubra, intendit, & con-

venit cum eam patre ducere illam, quam videt tunc

indutam veste alba: Pater autem, quando faciens

est contractus, substituit alteram, cam inducit veste alba, cum quo errore Petrus cum ea contrahit: tunc

matrimonium est invalidum, quia qualitas illa, in qua errat,

stante circumstantia qua Petrus videns duas, ele-

git unam, per eam qualitatem designata, tenebitur in

substantiam personæ.

4002 E contra: Petrus videns determinatam puer-

iam, audiens eam esse filiam Pauli nobilis, cum sit

Joannis ignobilis, cuius eo errore contrahit: tunc

matrimonium est invalidum; quia qualitas illa, in qua errat,

non redundat in substantiam personæ; quoniam rever-

erat contraxit cum determinata persona, cum qua in-

tendebat contrahere.

4003 E contra: Petrus videns determinatam puer-

iam, audiens eam esse filiam Pauli nobilis, cum sit

Joannis ignobilis, cuius eo errore contrahit: tunc

matrimonium est invalidum; quia qualitas illa, in qua errat,

non redundat in substantiam personæ.

4004 Resolventur Casus.

3998 Utterque error potest esse antecedens, aut concomitans: Antecedens est ille, qui dat causam contractui, ita ut eo non habito contractus non fieri: Concomitans est ille, qui conjugatur cum contractu; videlicet habetur, quando fit contractus; sed non est causa ejus, ita ut, si error non esset, adhuc contractus fieret.

3999 Error in substantia personæ, sive antecedens,

sive concomitans (qualitate servituis excepta) non

dirimit matrimonium; quia non facit illud involunta-

riatum simpliciter, sed solum secundum quid ratione

qualitas, que per accidentem habet ad essentiam ma-

trimoniū, cuius per se objecit, & materia est sub-

stantia corporis, seu personæ, que mutuè traditur.

4000 In duplo autem casu error qualitatibus potest

esse per accidentem, dirimens. 1. Si qualitas, in qua er-

natur, fuit apposita in contractu per modum condi-

tionis: 2. Si ex virgo; tunc enim ma-

trimonium est nullum ex defectu consensus, quia con-

sentus non fuit absolutus circa personam, sed conditionatus: vid. num. 3964. 2. Quando error qualitas

redundat in errore personæ: quod tunc evenit, quando

error qualitas in qua erratur, est talis, ut designet in-

dividual personam.

4001 Exemplum: Petrus videns duas sorores, unam

indutam veste alba, alteram rubra, intendit, & con-

venit cum eam patre ducere illam, quam videt tunc

indutam veste alba: Pater autem, quando faciens

est contractus, substituit alteram, cam inducit veste alba,

cum quo errore Petrus cum ea contrahit: tunc

matrimonium est invalidum, quia qualitas illa, in qua errat,

non redundat in substantiam personæ.

4002 Exemplum: Petrus videns duas sorores, unam

indutam veste alba, alteram rubra, intendit, & con-

venit cum eam patre ducere illam, quam videt tunc

indutam veste alba: Pater autem, quando faciens

est contractus, substituit alteram, cam inducit veste alba,

cum quo errore Petrus cum ea contrahit: tunc

matrimonium est invalidum, quia qualitas illa, in qua errat,

non redundat in substantiam personæ.